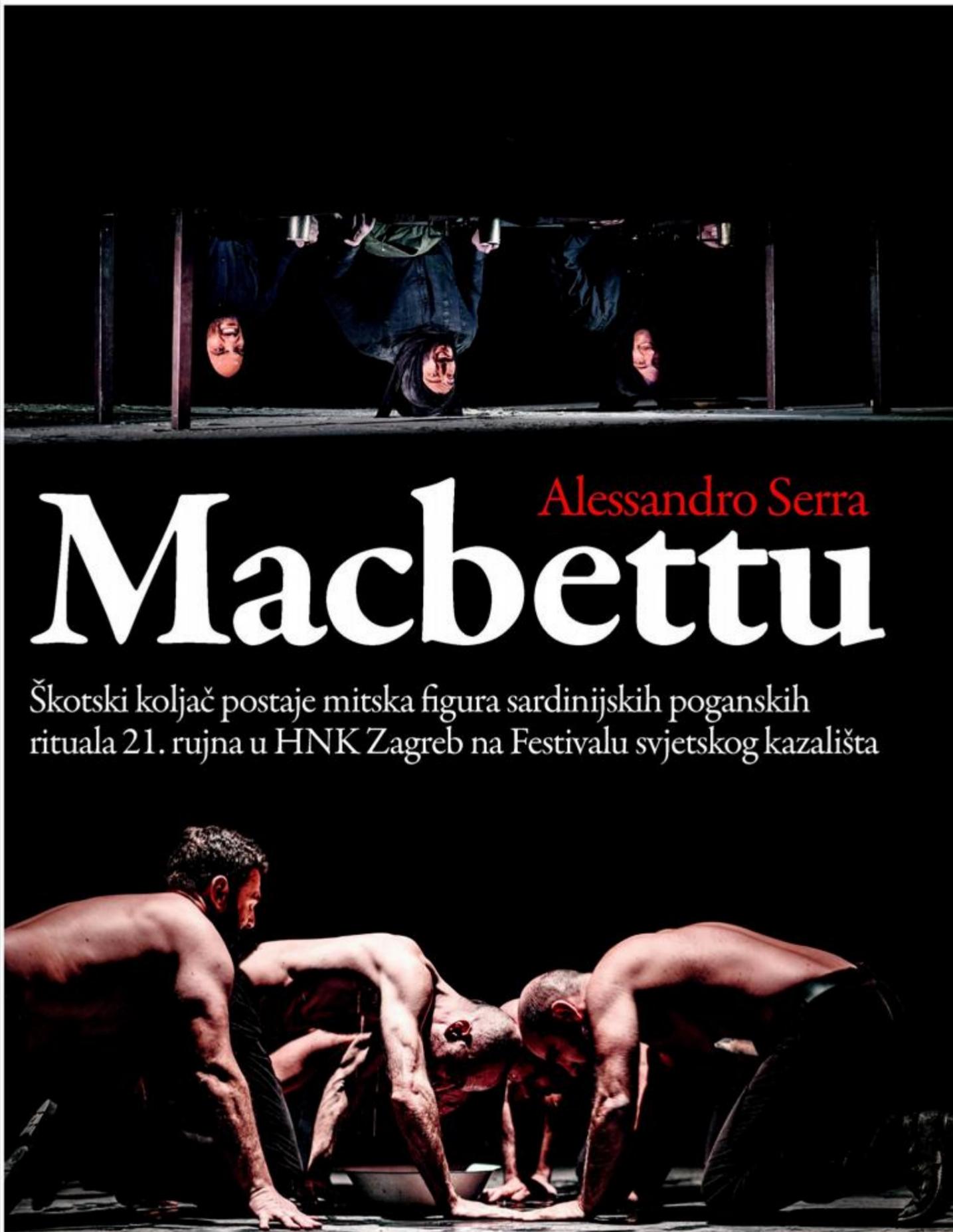

tema

Macbettu

Alessandro Serra

Škotski koljač postaje mitska figura sardinijskih poganskih rituala 21. rujna u HNK Zagreb na Festivalu svjetskog kazališta

50 EXPRESS | Artis | petak, 21. rujna 2018.

Piše: GEA VLAHOVIĆ

Sumorni zvuci kravljih zvona i drevnih sonornih instrumenata, rogovi, pluto i životinjske kože. Tmurne maske, krv, crno vino, sile prirode koje je ukrotio čovjek. Ali prije svega: mračna zima. Sličnosti između Sardinije i Škotske za talijanskog redatelja Alessandra Serra činile su se tolikima da je odlučio Shakespeareova "Macbetha" oživjeti u karnevalu, u predstavi "Macbettu", koja ambicijom gonjenog škotskog kraljoubojicu pretvara u mitsku figuru sardinijskih poganskih rituala. Remek-djelo klasične dramske tradicije transponirano je u izoliranu planinsku regiju u unutrašnjosti Sardinije i postavljeno u klasičnoj elizabetanskoj tradiciji, s isključivo muškim glumcima i na gotovo zaboravljenom sardinijskom dijalektu. Ideju za adaptaciju Serra je dobio fotografirajući sardinijske karnevale u čijim je mističnim halucinatornim obredima pronašao brojne analogije sa Shakespeareovom slavnom tragedijom. Karnalna priroda karnevalskog oponašanja barbarskih ceremonija otoka koji svoje stoljetne tajne čuva skrivenima u gotovo četiri tisuće godina starim granitnim utvrdama, ne toliko različitim od drevnih škotskih dvoraca, pod njegovim se prstima pretvorila u moćno glazbeno-scensko djelo snažne sugestivne energije i proključale misteriozne intuitivnosti u kojima Sardinija uskrsava kao magična i mračna studija zemlje tragičnih arhetipova. Univerzalni Shakespeare nije prazna riječ - nije li ga Kurosawa već vrlo uspješno transponirao u feudalni Japan? Škotska, planina Fuji, planine Barbaglie - zlo uvijek nosi istu masku gladi za vlašću i žedanjem za krvlju protivnika, poručuje Serra. Predstavu nastalu 2017. u produkciji Teatra Sardegna iz Cagliarija vijeće talijanskih kritičara proglasilo je najboljom talijanskom produkcijom godine te je nagrađena prestižnom nagradom Ubu. Zagrebačka će je publika moći pogledati u petak, 21. rujna, u sklopu programa 16. Festivala svjetskog kazališta (FSK) u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Kompleksni psihološki profili dijabolično beskrupuloznog "škotskog koljača" i njegove zvjerolike kraljice u ovoj produkciji svoje pandane dobivaju u fascinantnoj snazi karnevalskih gesta i glasova, moćnoj tjelesnosti muških plesača skrivenih iza hipnotičnih dionizijskih maski. Iz simbolizma tisućljetnih tajni rada se "Macbettu", fanatično pedantna vivisekcija krvave tragedije koja razornu snagu pohlepe i ambicije dovodi gotovo do točke fizičkog usijanja i totalne dezintegracije. Pozornicom prolaze tijela glumaca koja ocrtavaju mjesta i prizivaju prizore. Kamenje, zemlja, željezo, krv, ratničke poze, ostaci drevne nuragijske civilizacije...

Koreografija pokreta razrađena do posljednjeg detalja, folklor Sardinije duboko utkan u sve pore predstave, intiman odnos između čovjeka i prirode podcrtan dramatičnom glazbom Pinnucija Sciole. Sardinijski karneval inspirirao je scenografiju kao prostor recipročne kontaminacije, zvuk odražava iskonsku silu prirode koja samo što nije nasrnula, istodobno mirno i nezaustavljivo. Tu si i vještice, naricaljke karnevala u Bosi: muškarci odjeveni poput starica u koroti koje publiku mole za kap mlijeka između vriskova i sardonična smijeha, a sve popraćeno opscenim seksualnim insinuacijama... Tko ne bi bio zaintrigiran? Redatelj koji je u kazalište ušao adaptirajući filmove Ingmara Bergmana, Serra se kao glumac obrazovao u tradiciji poljskog kazališnog inovatora Jerzyja Grotowskog, usavršavajući fizičke pokrete i vibracijsko pjevanje. U glumački izraz ugradio je znanja i iskustva

Ideju za adaptaciju Serra je dobio fotografirajući sardinijske karnevale

stečena treniranjem borilačkih vještina, a za njegovo je umjetničko oblikovanje ključan bio susret s Yvesom Lebretonom i njegovim tjelesnim teatrom. Od 2006. do 2011. bavio se istraživanjem scene kao potpunog materijala, koje je rezultiralo "trilogijom tišine", serijom performansa pod nazivom "Beckett Box", "Trattato dei Manichini" i "AURE", u kojima se bavi aurama kojima odišu djela Samuela Becketta, Brune Schulza i Marcela Prousta. U reinterpretaciji slavnoga Shakespeareova komada Serra odbija posegnuti za pojednostavljenim rješenjima u korist nečega bitno fundamentalnijega: umjesto beskrajnog ponavljanja elementarne političke poruke teksta, on materijal koristi za realizaciju specifičnog audiovizualnog iskustva, koje tako postaje posrednikom u razotkrivanju tragičnih arhetipova kojima obiluju Shakespeareovi likovi. Hoćemo li u njima prepoznati arhetip suvremenog čovjeka? Kod Shakespearea ništa nije skriveno - sve je uvijek izgovoreno, nema nepoznanica, ne postoji nikakva druga realnost osim one koju slušamo i gledamo na sceni. "Macbettu" prevodi - i namjerno odbacuje - sve tekstualne reference - sardinijski dijalekt Shakespeareove stihove pretvara u pjesmu, oslobadajući jezik od književnih ograničenja. U kombinaciji s folklornim elementima - kostimima, maskama, objektima, zvukovima i pjesmama - humor i nasilje stapaju se u atmosfersku dramu koja kanonski tekst pretače u pakleno crnu čistu emociju izraženu posredstvom odnosa tijela i prostora.

